

Indringende roman over geloofswereld van de bevindelijk-gereformeerden

De 'tale Kanaäns', een bevindelijke geloofsbeleving en een afwezige God - dit zijn de ingrediënten van Liesbeth Labeurs roman *Een lamp voor mijn voet*: een verhaal in taal en beeld.

Recensie

■ Tjerk de Reus

Wie een beetje geschoold is in het Bijbelse taalgebruik, herkent meteen de titel *Een lamp voor mijn voet*, het nieuwe boek van kunstenaar Liesbeth Labeur (1975). Die is afkomstig uit psalm 119, waar te lezen valt: 'Uw woord is een lamp voor mijn voet en een licht op mijn pad'. Het boek is doordrenkt van Bijbelse beelden en uitdrukkingen, en geeft daarmee een indringend beeld van de bevindelijk-gereformeerde geloofscultuur. Labeur groeide zelf op in Zeeland, waar de bevindelijk-gereformeerden vanouds sterk zijn vertegenwoordigd in het kerkelijk leven. Je treft in dorpjes als Aagtekerke, Oostkapelle en Goes grote kerken aan met vaak meer dan duizend zitplaatsen, allemaal bezet tijdens de twee kerkdiensten op zondag. Er wordt gezongen uit de oude berijming van de psalmen, gelezen wordt er uit de Statenvertaling. Politiek stemt men SGP, qua media is men georiënteerd op het *Reformatisch Dagblad* en mogelijk ook op de Reformatorische Omroep. Dat zijn de kale feiten - veel interessanter is natuurlijk de beleving die hier achter ligt.

Dat Liesbeth Labeur dit boek publiceert, past naadloos bij haar eerdere werk en haar kunstzinnige bezigheden. Zij heeft inmiddels een soort expert-status bereikt voor mensen die volstrekt vreemd staan tegenover het bevindelijk-gereformeerde volksdeel. Ze was bijvoorbeeld adviseur bij de verfilming van *Dorsvloer vol confetti* (2009), de succesroman van de eveneens uit Zeeland afkomstige schrijfster Franca Treur. Terecht, dat Labeur die rol heeft, want zij is in staat om voor de buitenwacht voelbaar te maken hoe de binnenwereld van de bevindelijk-gereformeerden eruitziet.

Dat blijkt ook uit deze roman. Niet onbelangrijk, want in een pluriforme samenleving is het goed om elkaar een beetje te kunnen begrijpen.

Overigens moet Labeur iets beter op de 'kleintjes' letten nu zij geldt als kenner van de bevindelijk-gereformeerden, want er staan evidente fouten in het boek, bijvoorbeeld: de Staten-Generaal zouden een gereformeerd belijdenisgeschrift hebben geschreven; H.F. Kohlbrugge (1803-1875) zou een 'oudvader' zijn; een couplet van psalm 119 is niet helemaal goed overgetypt.

Orgelbriefje

In *Een lamp voor mijn voet* volgen we hoofdpersoon Neeltje, vanaf haar geboorte tot aan de periode dat ze zelfstandig woont en bezig is met een carrière als kunstenaar. In haar ouderlijk huis zingt het geloof voortdurend rond. De 'tale Kanaäns' is het bepalende idioom, zeker als essentiële zaken aan bod komen. Moeder bespeelt thuis het orgel, ze oefent voor het zondagse orgelspel in de kerk. De dominee komt geregeld langs, om het 'orgelbriefje' te brengen, maar soms ook om moeder Moes lang in de ogen te kijken of haar hand vast te houden. Vader Jakob houdt het lichaam van zijn tienerdochter Neeltje graag vast, onder het slaken van bevindelijke kreten. Misbruik dus, en dit weegt zwaar op het meisje. Tot het einde van dit verhaal draagt ze die last in eenzaamheid. Dat deze vader na zijn plotselinge dood 'in de hemel gezet wordt' door de dominee, ontleent Neeltje ook haar vertrouwen in de hemelse Vader. Ze verliest haar geloof, maar toch laat het haar niet los: ze heeft indringende dromen waarin ze uitgenodigd wordt te reizen naar een land van licht en melk en honing.

Het boek bevat een reeks tekeningen van de schrijfster, waarin de ervaringen van warmte in het bevin-

Auteur en kunstenaar Liesbeth Labeur. Foto: N. Goudzwaard

Het bevindelijke geloofsleven heeft meer reliëf in de persoonlijke verhouding tot God

delijke nest worden uitgebeeld, maar zeker ook de verlatenheid en de wanhoop die Neeltje ervaart. De schetsten hebben een tamelijk confronterend karakter, er zijn weinig lichtstraaltjes in te vinden. Gezichten hebben de afgebeelde personen niet. Tekenend zijn de twee pikzwarte bladzijden waarmee het verhaal eindigt.

Toch is het geen boek waarin afgerekend wordt met het bevindelijk-gereformeerde geloof. Eerder wordt een levenservaring gepeild en tastbaar gemaakt. En daarbij laat

Labeur zien dat het bevindelijk-gereformeerde geloof, wat je er verder ook van kan zeggen, nauw aansluit bij existentiële Bijbelse ervaringen, zoals verwoord in de oudtestamentische psalmen. Die duiken in dit boek dan ook geregeld op. Daarmee wordt ook zichtbaar dat het bevindelijke geloof, hoe ouderwets het ook mag overkomen, een zeer modern geloof is. Het haakt in op de intieme persoonlijke ervaring, geeft woorden aan diepe gevoelens van nabijheid, verlangen, gemis en verwachting.

Psalm 42

De geloofstaal in de mainstreamkerken concentreert zich veelal, in grijsgedraaide zinnen, op de liefde van God en de aansporing om vriendelijk en meelevend voor je naaste te zijn. Het bevindelijke geloofsleven heeft meer reliëf in de persoonlijke verhouding tot God. Het weet contact te houden met de hoogten en diepten zoals die bijvoorbeeld aan bod komen in psalm 42: 'Mijn ziel dorst naar God, naar de levende God; wanneer zal ik ingaan, en voor

Gods aangezicht verschijnen?' Voor de hoofdpersoon van deze roman is het echter steeds onmogelijker zich te verhouden tot dergelijke teksten, omdat er te veel in haar leven gebeurt dat zich er niet mee laat rijmen.

Een lamp voor mijn voet is een bijzonder boek, dat de mogelijkheid biedt voor niet-ingewijden om iets te proeven van de bevindelijke geloofswereld. Het is per saldo een somber boek, en dat zegt toch ook iets over de religieuze en sociale blikvernauwing die vaak een rol speelt onder bevindelijk-gereformeerden - hoewel dat geen noodzakelijkheid is.

► Een lamp voor mijn voet. Liesbeth Labeur. Uitgeverij Cossee/Mozaïek. 19,99 euro

